

Sygn. akt: I C 2040/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2020 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2020 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) (...) z siedzibą w W.

przeciwko M. S.

o zapłatę

1. utrzymuje w mocy w całości wyrok zaoczny z dnia 6 września 2019 roku;
2. oddala wniosek pozwanej o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2040/19

UZASADNIENIE

wyroku

(...) (...) w W. wniósł o zasądzenie od M. S. kwoty 3.024,61 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki zaciągniętej przez pozwaną w dniu 26 lipca 2017 r. w (...) została scedowana na powoda. W pozwie zaznaczono, że na dochodzoną kwotę składają się:

- 1.654,07 zł suma niespłaconego kapitału udzielonej pożyczki,
- 397,20 zł opłata za udzielenie pożyczki,
- 803,00 zł opłata operacyjna/prowizyjna,
- 31,04 zł suma odsetek umownych naliczonych zgodnie z umową,
- 136,02 zł skapitalizowane odsetki karne naliczone zgodnie z umową,
- 3,28 zł odsetki za opóźnienie naliczone po wypowiedzeniu umowy pożyczki.

Pozwana nie stawiła się na pierwszy termin rozprawy w dniu 6 września 2019 r., nie wniosła o rozpoznanie sprawy podczas jej nieobecności i nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Z tego względu w dniu 6 września 2019 r. Sąd wydał wyrok zaoczny, na mocy którego zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 804,61 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 lipca 2019 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 270,52 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, zaprzeczyła jakoby zawarła umowę pożyczki wskazaną w pozwie i zarzuciła:

1. nieudowodnienie roszczenia co do zasady i wysokości,
2. brak legitymacji czynnej powoda,
3. brak skuteczności ciągu wierzytelności,
4. przedawnienie roszczenia głównego i odsetek,
5. brak mocy dowodowej złożonych do pozwu dokumentów w postaci umowy cesji i wyciągów z ksiąg funduszu sekurytyzacyjnego (k. 43-47 akt).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1 akt).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 26 lipca 2017 roku (...) we W. (pożyczkodawca) zawarła elektronicznie za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (telefonicznie) z M. S. (pożyczkobiorcą) umowę pożyczki, na podstawie której udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 6.845,00 zł na okres 24 miesięcy. Rozmowa telefoniczna odbyła się po wniesieniu przez pozwaną wniosku o udzielenie pożyczki za pośrednictwem Internetu. Podczas rozmowy z pracownikiem pożyczkodawcy pozwana podała m.in. swoje następujące dane: datę urodzenia, numer PESEL, numer dowodu osobistego, datę jego ważności, adres e-mail, adres zamieszkania, gdzie i z jakiego tytułu posiada już zadłużenie, jakie i z jakiego tytułu osiąga dochody, nazwę i adres pracodawcy, od kiedy jest zatrudniona w obecnym zakładzie pracy, stanowisko służbowe, jakie posiada obciążenia finansowe miesięcznie za telefon i telewizję, kogo posiada na utrzymaniu, ile lat ma jej dziecko, jaki ma tytuł prawny do zajmowanego lokalu, że nie posiada samochodu, że nie ma zajęć komorniczych, numer jej rachunku bankowego, na który miał nastąpić przelew pożyczki. Podczas rozmowy ustalono wysokość pożyczki, okres spłaty rat i wysokość każdej raty miesięcznej. Pracownik pożyczkodawcy odczytał pozwanej dane z formularza informacyjnego dotyczącego pożyczki: całkowitą kwotę pożyczki, czas obowiązywania umowy, wysokość rat, liczbę rat, datę płatności pierwszej raty, sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu, stopę oprocentowania kredytu, rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, co się składa na całkowity koszt pożyczki, wysokość odsetek umownych za okres kredytowania, wysokość opłaty prowizyjnej i wysokość opłaty za udzielenie pożyczki.

Po rozmowie telefonicznej pozwana przesłała pożyczkodawcy skan swojego dowodu osobistego i dokonała na rzecz pożyczkodawcy w celu weryfikacji tożsamości przelewu ze swojego rachunku bankowego w wysokości 0,01 zł.

Po wykonaniu tych czynności pozwana otrzymała od pożyczkodawcy na piśmie egzemplarz umowy wraz z harmonogramem spłat.

Na mocy zawartej umowy strony przewidziały, że pożyczka zostanie postawiona do dyspozycji pożyczkobiorcy w formie dwóch transz: pierwsza w kwocie 3.700 zł na konto pozwanej podane podczas rozmowy telefonicznej, a druga z przeznaczeniem na pokrycie opłaty prowizyjnej i opłaty za udzielenie pożyczki – w kwocie 3.245 zł.

Według zawartej umowy pożyczka była oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 10 % rocznie, a odsetki od kwoty pożyczki za cały okres obowiązywania umowy wyniosły 710,55 zł. W umowie przewidziano, że oprócz odsetek pozwana zapłaci opłatę za udzielenie pożyczki w wysokości 925 zł i opłatę prowizyjną w kwocie 2.200

zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odpowiednią częścią kapitału i odsetkami umownymi. Całkowita kwota do zapłaty wynosząca 7.555,55 zł została rozłożona na 24 raty miesięczne po 314,82 zł każda, płatne do dnia 20 każdego miesiąca, począwszy od 21 sierpnia 2017 r.

W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie pożyczki pozwana zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, tj. 14% w skali roku (§ 6 ust. 2 umowy).

W § 6 ust. 6 umowy zastrzeżono, że pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia w razie opóźnienia pożyczkobiorcy w zapłacie dwóch pełnych rat pożyczki. Wypowiedzenie umowy mogło nastąpić po uprzednim pisemnym wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania przez pożyczkobiorcę pod rygorem wypowiedzenia umowy. Po bezskutecznym upływie terminu wypowiedzenia pożyczkodawca miał prawo naliczać dalsze odsetki ustawowe od zadłużenia przeterminowanego zgodnie z § 6 ust. 2 umowy.

Dowody : płyta CD z nagraniem z rozmowy telefonicznej z pozwaną (k. 34 akt)

egzemplarz umowy pożyczki (k. 7-8 akt)

informacje o kliencie do wniosku o udzielenie pożyczki – k. 9 akt

formularz informacyjny dotyczący pożyczki – k. 10-11 akt

W okresie obowiązywania umowy pozwana spłaciła na poczet pożyczki następujące kwoty: 17 sierpnia 2017 r. - 315 zł, 20 września 2017 r. 314,82 zł, 19 października 2017 r. 314,82 zł, 20 listopada 2017 r. 314,82 zł, 18 grudnia 2017 r. 314,82 zł, 18 stycznia 2018 r. 314,82 zł, 19 lutego 2018 r. 314,82 zł, 19 marca 2018 r. 314,82 zł, 19 kwietnia 2018 r. 314,82 zł, 21 maja 2018 r. 314,82 zł, 26 czerwca 2018 r. 317 zł, 26 lipca 2018 r. 313,44 zł, 28 sierpnia 2018 r. 316 zł, 4 października 2018 r. 318 zł, 21 listopada 2018 r. 200 zł i 11 lutego 2019 r. 50 zł. wpłaty te były zarachowywane na poczet: kapitału pożyczki, odsetek umownych, prowizji i opłaty za udzielenie pożyczki. W rozliczeniu zadłużenia przedłożonym przez powoda wskazano wysokość naliczonych odsetek karnych za opóźnienie w płatności poszczególnych rat.

Dowód : szczegółowe rozliczenie zadłużenia (k. 15-16 akt)

W dniu 31 lipca 2017 r. wierzyciel pierwotny dokonał przelewu przysługującej mu wierzytelności wobec pozwanej na rzecz (...) (...) w W., o czym zawiadomiono pozwaną pismem z 31 lipca 2017 r.

Dowody : umowa przelewu wierzytelności wraz z aneksem (k. 17-18 akt)

załącznik nr 1 do aneksu nr (...) do umowy przelewu – ostateczny wykaz

wierzytelności (k. 24 akt)

oświadczenie o dokonaniu cesji praw (k. 25 akt)

Pismem z dnia 17 stycznia 2019 roku powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki zawartą w dniu 26 lipca 2017 r. ze względu na opóźnienie w zapłacie dwóch pełnych rat pożyczki. Zażądał również zwrotu zaległości w kwocie 758,86 zł w terminie miesiąca od otrzymania pisma przez pozwaną. Powód zaznaczył, że brak wpłaty zaległości w terminie do dnia 18 lutego 2019 r. spowoduje skuteczność wypowiedzenia umowy.

Zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy pożyczki domownik pozwanej S. S. odebrał w dniu 23 stycznia 2019 r.

Pismem z dnia 28 stycznia 2019 r. pełnomocnik powoda wezwał pozwaną do zapłaty zaległości w spłacie pożyczki w terminie do 18 lutego 2019 r. kwocie 1.077,54 zł, na którą składały się następujące kwoty: kapitał – 629,13 zł, opłata za udzielenie pożyczki – 159,90 zł, opłata prowizyjna - 233,48 zł, odsetki umowne – 38,57 zł i odsetki karne – 16,46 zł.

Dowody : wypowiedzenie umowy pożyczki (k. 13 akt)

potwierdzenie odbioru wypowiedzenia (k. 14-14v akt)

wezwanie do zapłaty z 28.01.2019 r. (k. 30-30v akt)

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty i nagranie na płycie CD, złożone przez powoda, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

W ocenie Sądu pozwana nieskutecznie zarzuciła niewykazanie zawarcia z nią umowy pożyczki. Pozwana nie przeczyła bowiem temu, że na przedstawionym nagraniu rozmowy telefonicznej słychać jej głos. W oparciu o to nagranie należało uznać, że to pozwana zawarła telefonicznie umowę pożyczki z (...), albowiem podczas rozmowy podano wiele informacji indywidualizujących pozwaną, których część następnie przeniesiono do egzemplarza pisemnego umowy przesłanego pozwanej. Pozwana nie przeczyła, że na nagraniu i w tekście pisemnej umowy podano jej dane. Zarzut więc, jakoby w ogóle nie zawarła umowy pożyczki, okazał się całkowicie chybiony.

Zdaniem Sądu pozwany udowodnił również cesję wierzytelności, przedkładając potwierdzone przez profesjonalnego pełnomocnika powoda występującego w sprawie za zgodność z oryginałami odpisy następujących dokumentów: umowy przelewu wraz z aneksem, ostatecznego wykazu wierzytelności objętych cesją i oświadczenia wierzyciela pierwotnego o dokonaniu cesji praw. Zarzuty braku legitymacji czynnej oraz skuteczności ciągu wierzytelności okazały się więc nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwaną z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 26 lipca 2017 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwana posiadała zaległości w spłacie dwóch rat. Na pełną akceptację zasługiwało żądanie powoda dotyczące zwrotu kapitału udzielonej i niezwróconej pożyczki, podobnie jak żądanie zapłaty opłaty za udzielenie pożyczki i odsetek umownych za korzystanie przez pozwaną ze środków finansowych przez czas określony w umowie (art. 720 § 1 k.c. i art. 359 § 1 k.c. oraz art. 509 § 1 k.c.).

Sąd zakwestionował natomiast prawo pożyczkodawcy do naliczenia i pobrania wygórowanej opłaty prowizyjnej w kwocie 2.220 zł. W umowie nie wyjaśniono, za jakie konkretnie czynności została naliczona ta wygórowana opłata. Zaznaczyć należy, że za udzielenie pożyczki pobrano opłatę w kwocie 925 zł, a za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych na czas określony w umowie zastrzeżono odsetki umowne w wysokości maksymalnej. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo. Wynagrodzeniem pożyczkodawcy za udostępnienie pożyczkobiorcy środków pieniężnych są albo odsetki umowne albo wynagrodzenie prowizyjne. Nie można pobierać jednego i drugiego, gdyż wówczas pożyczkodawca otrzymałby dwa razy wynagrodzenie za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa innych pożyczkodawców o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego

w bardzo wysokich kwotach, żądanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 390/18, I C 1796/18, I C 1826/18, I C 2751/18, I C 2752/18 i I C 2753/18, I C 147/19, I C 266/19, I C 353/19, I C 767/19, I C 1016/19, I C 1073/19, I C 2082/19, I C 2086/19 i I C 2617/19.

Kwestią obciążania przez pożyczkodawców pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też ostatnio Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawach VIII Ca 563/17 i VIII Ca582/17, który w wyrokach z 28 sierpnia 2017 r. i 15 listopada 2017 r. podzielił stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi kwestie odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że omawiana opłata pozostaje oderwana od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołoodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

Uwagi te mają w pełni odniesienie do opłaty w kwocie 2.220,50 zł nazwanej w umowie pożyczki z dnia 26 lipca 2017 r. opłatą prowizyjną.

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...)(...) w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do opłaty w kwocie 2.220 zł nazwanej w umowie pożyczki z dnia 26 lipca 2017 r. opłatą prowizyjną.

Ze względu na to, że opłata w kwocie 2.220 zł została w ocenie Sądu naliczona za to samo, za co należały się pożyczkodawcy odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów określenia tak wygórowanej opłaty i nie wykazano rzeczywistych kosztów za dokonanie czynności, za które miała być naliczona ta opłata, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia w całości (art. 58 § 1 k.c. i art. 359 § 1-2³ k.c.). W konsekwencji Sąd uznał roszczenie powoda za uzasadnione jedynie w wysokości 804,61 zł (kwota żądna w pozwie pomniejszona o kwotę nienależnej opłaty prowizyjnej w kwocie 2.220 zł).

Odsetki umowne od kapitału pożyczki wynikały z treści umowy. Odsetki za opóźnienie w płatności rat naliczone do dnia wypowiedzenia umowy wynikały z dołączonego do akt rozliczenia zadłużenia. Wymienione odsetki oraz dalsze odsetki za opóźnienie (naliczone po wypowiedzeniu umowy – 3,28 zł i od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty)

od niezwróconej kwoty kapitału pożyczki i skapitalizowanych odsetek w pozwie zasądono w wyroku zaocznym na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c. oraz § 6 ust. 2, 6 i 7 umowy pożyczki z dnia 26 lipca 2017 r.

O kosztach procesu w punkcie 3. (trzecim) sentencji wyroku zaocznego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Powód wygrał sprawę w 26,60 % (804,61 zł/3.024,61 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 1.017 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 100 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł (k. 31v akt) i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 900,00 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 265). Finalnie należał się zatem powodowi od pozwanej zwrot kwoty 270,52 zł, albowiem pozwana przed wydaniem wyroku zaocznego nie poniosła żadnych kosztów procesu.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono w wyroku zaocznym na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.

Gołosłowny okazał się zarzut pozwanej przedawnienia roszczenia, albowiem okres przedawnienia w tym przypadku wynosił 3 lata (art. 118 k.c.), a pozew został złożony przed upływem dwóch lat od zawarcia umowy pożyczki. Pozwana uznawała również wiele razy roszczenie, uiszczając raty pożyczki i spłacając zaległości do 11 lutego 2019 r. Uznanie roszczenia powoduje przerwanie biegu przedawnienia.

W zakresie zarzutu pozwanej braku mocy dowodowej złożonych do pozwu dokumentów, zaznaczyć należy, że zostały one potwierdzone za zgodność z oryginałem przez radcę prawnego, co na mocy art. 129 § 3 k.p.c. ma charakter dokumentu urzędowego. Pozwana nie żądała przedłożenia oryginałów tych dokumentów, do czego miała prawo stosownie do treści art. 129 § 4 k.p.c. W ocenie Sądu brak było natomiast podstaw do podważania wiarygodności i mocy dowodowej dokumentów dołączonych do pozwu, dlatego Sąd nie znalazł podstaw do żądania ich oryginałów z urzędu.

Na koniec zaznaczyć należy, że strona powodowa nie dołączyła do pozwu ani w toku sprawy dla potwierdzenia zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia wyciągu z ksiąg funduszu sekurytyzacyjnego, dlatego zarzut pozwanej braku mocy dowodowej takich wyciągów jest niezrozumiały i trafia w próżnię.

Skoro zarzuty podniesione przez pozwaną w sprzeciwie od wyroku zaocznego okazały się chybione, to na mocy art. 347 k.p.c. po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd wyrokiem z dnia 26 lutego 2020 r. utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny. Z tego względu brak było podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanej o zasądzenie od powoda zwrotu na jej rzecz kosztów procesu. Według art. 348 k.p.c. koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu od wyroku zaocznego ponosi co do zasady pozwany. Przesłanki do odstąpienia od tej zasady, przewidziane w treści tego przepisu, nie wystąpiły w rozpatrywanej sprawie.